

Другова Є.В.

аспірант PhD III-го року навчання
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені
Вадима Гетьмана»
м. Київ, Україна

СТРУКТУРНІ ЗРУШЕННЯ ТА ПОШИРЕННЯ НЕСТАНДАРТНИХ ФОРМ ЗАЙНЯТОСТІ НА РИНКУ ПРАЦІ

Сучасні структурні зрушення в економічному середовищі та становлення постіндустріального суспільства зумовили стрімке зростання сфери послуг, особливо інформації та знань, що забезпечило збільшення зайнятості в галузі інформації, освіти, науки тощо.

Інформаційна економіка в період перетворень знань та інформації в ефективніший чинник виробництва, створила підґрунтя для зростання суб'єктивних оцінок у процесі визначення споживчих благ та послуг. У свою чергу, корисність завжди відігравала більшу або меншу роль у формуванні основи ринкової ціни товару, будучи головним атрибутом споживчого попиту [1].

Між тим, сучасне розуміння природи капіталу як включає в себе не тільки матеріальний зміст, але й інтелектуальну складову. Неможливість інтелектуального капіталу в межах класичної економічної теорії мати матеріальну сутність формує ірраціональне уявлення про його зміст. Розширення сучасного виробництва зумовлює використання нових технологій на основі інтелектуальної діяльності та перетворює інтелектуальний капітал на актив, що послідовно впливає із загальних закономірностей становлення економіки знань і продукує, в цих умовах, додану вартість.

Саме зараз сучасне суспільство відчуває на собі парадоксальні результати свого функціонування. Наприклад, окремі нематеріальні активи (інформація, здібності, навички людини) становлять головний зміст сучасного ринку праці, а тому оцінюються у грошовій формі, хоча в даному випадку відсутня основа ціни, яку б сприймали за вартість. Тобто, це об'єктивний процес формування постіндустріального суспільства, що визначає людину в координатах нової економіки та соціо-економічної реальності.

Трансформаційні процеси соціально-трудових відносин визначають рівень розвитку інформаційних технологій і соціально-

економічних чинників, які призвели до виникнення та розвитку новітніх тенденцій у сфері зайнятості. Серед них особливо важливим є зростання нестандартних видів зайнятості: поширення аутсорсингу, аутстафінгу, лізингу персоналу, дистанційної зайнятості тощо. Зазначені форми нестандартної зайнятості функціонують на території нашої країни досить успішно і впродовж достатньо тривалого часу, але й досі перебувають поза правовим полем. Фактори, які формують нову модель зайнятості та розвивають гнучкі форми праці в епоху глобалізації, економістами до сьогодення залишаються недостатньо вивченими. Разом з тим, зазначені види зайнятості є інституційно не врегульованими, а тому зберігаються ризики, що сторони можуть не дотримуватись договірних умов, а отже, отримана робота виявиться соціально незахищеною, шкідливою або небезпечною.

Подальших досліджень також потребують можливості використання іноземного досвіду в регулюванні нестандартних форм зайнятості, а саме: забезпечення захисту прав найманих працівників, створення сприятливих умов для іноземних інвесторів, узгодженої діяльності всіх суб'єктів ринку [2].

До складу інтелектуально праці економісти включають: людський актив, інтелектуальну власність, інфраструктурні та ринкові активи. Так, людський актив можемо визначити як сукупність колективних знань персоналу підприємства, їх творчі здібності, вміння вирішувати проблеми, що виникають, лідерські якості, підприємницькі та управлінські навички.

Трансформації, що відбуваються на сучасному ринку праці, призвели до того, що світовий ринок праці стає більш динамічним за рахунок поширення нестандартних форм зайнятості, серед яких можна виділити:

- неповний робочий час (неповний робочий день або ж тиждень);

- тимчасова робота, що обмежує трудові відносини певним терміном або обсягом робіт;

- аутсорсінг (робота «без робочого місця»), що припускає виконання трудових обов'язків поза стінами підприємства (вдома або в постійних роз'їздах тощо);

- самозайнятість — люди не перебувають у будь-яких формальних організаціях, а самостійно виробляють товари та послуги;

- неформальна зайнятість, яка не відбивається в офіційних документах (або відбивається лише частково), що розповсюджується завдяки тому, що контроль держави над нестандартними формами зайнятості не відбувається належним чином [3].

Як бачимо, сучасні соціально-економічні процеси на ринку праці України переживають глибокі трансформації. Становлення нового ринку праці поряд з класичними формами пропонує нестандартні форми зайнятості. Нестандартні форми зайнятості привабливі для багатьох суб'єктів: організацій, бізнесу, держави, менеджменту усіх ланок. У зв'язку з цим державні органи регулювання повинні стимулювати і підтримувати зазначені форми зайнятості у межах правових норм. Відповідно, вченим поява цих форм дає підґрунтя для ширшого наукового аналізу.

Список літератури

1. Dekker R., Kaiser L. Atypical or Flexible? How to define Non-Standard Employment Patterns — The Cases of Germany, the Netherlands and the United Kingdom. Colchester : University of Essex, 2000. 62 p
2. Сотнікова Ю.В. Трансформація форм зайнятості в умовах інформаційного суспільства XXI ст. / Ю. В. Сотнікова, Е. Р. Степанова, Д.С. Касьмін // Бізнес Інформ. — 2018. — № 4. — С. 191-197. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2018_4_28
3. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 № 5067-VI [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/803-12>

УДК 331.556.4:314.748

Жук Р.В., аспірант
Університет банківської справи
м. Київ, Україна

ОЦІНКА ОБСЯГІВ ЗОВНІШНЬОЇ МІГРАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ЗА ДАНИМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

За різними оцінками кількість трудових мігрантів з України в 2019 році досягла 2,25–2,75 млн осіб і має тенденцію до зростання. Трудові мігранти витрачають частину зароблених ними грошей в Україні, або безпосередньо, або здійснюючи грошові перекази своїм близьким і рідним. Таким чином, зароблені ними гроші збільшують рівень споживання у країні та підвищують рівень життя. Крім того, такі перекази сприяють стабілізації валютного ринку, адже за оцінкою НБУ їх загальна сума у 2019 році склала 11,9 млрд дол. США,